

CZU: 635.924(478)

SPECII VERNALE ERBACEE CU VALOARE ORNAMENTALĂ DIN FLORA PĂDURILOR REPUBLICII MOLDOVA

*Mihai MĂRZA, Natalia CIUBUC, Natalia BURACINSCHI, Gheorghe NOVAC**

Universitatea de Stat din Moldova

**Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, România*

Analiza materialelor bibliografice și a speciilor de plante cercetate în teren atestă că pe teritoriul R.Moldova vegetează un număr considerabil de specii care pot fi introduse în cultură ca plante ornamentale la decorarea grădinilor și a spațiilor verzi. Toate aceste specii au deosebite însușiri ornamentale fiind decorative prin flori, frunziș, fructe sau port.

Introducerea acestor specii în spațiile verzi ne va da posibilitatea să cunoașterm mai bine flora, particularitățile folositoare ale plantelor, care sunt deosebit de importante pentru viața omului, ne va apropia mai mult de natură.

Cuvinte-cheie: *floră spontană, plante vernal, pădure, cultivarea plantelor, areal de răspândire, fenologie, particularități biologice.*

HERBACEA VERNAL SPECIES WITH ORNAMENTAL VALUE FROM FORESTS FLORA IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

The analysis of the bibliographic materials and of the species of plants investigated in the field attests that on the territory of R. Moldova vegetates a considerable number of species that can be introduced into the culture as ornamental plants when decorating gardens and green spaces. All these species have special ornamental features being decorative by their flowers, foliage, fruits or garb.

The introduction of these species in the green spaces will give us the opportunity to know better the flora, it will bring us closer to nature and will give us the possibility to know better the useful features of the plants, which are particularly important for human life.

Keywords: *spontaneous flora, vernal plants, forest, plant cultivation, spreading area, phenology, biological peculiarities.*

Introducere

Încă din cele mai vechi timpuri poporul român a folosit pentru decorarea grădinilor sale plante din flora spontană.

În zilele noastre, speciile de plante ornamentale provenite din flora spontană se folosesc, din păcate, prea puțin, atât la decorarea grădinilor, cât și a spațiilor verzi. Numeroasele specii ierboase anuale, bienale sau perene, precum și speciile arbustive sau arborescente din flora spontană, au deosebite însușiri ornamentale, fiind decorative prin flori, fructe, frunziș sau port. Ele pot avea o gamă largă de utilizări în amenajarea spațiilor verzi și pot fi distribuite în plan floristico-arhitectural sub formă de pete, fâșii sau mixt în funcție de așezarea și condițiile pedoclimaterice ale teritoriului amenajat.

Sistemul de pete este un sistem de spații verzi neuniform, fiind caracterizat prin răspândirea izolată și neregulată a unităților sistematice. Sub forme de pete sunt dispuse parcurile, grădinile sau scuarle. Sistemul în fâșii este caracterizat prin faptul că este un sistem uniform ce reunește spațiile verzi de-a lungul arterelor de circulație, spațiile verzi din cartierele locative sau alte spații libere plantate, dispuse într-o rețea continuă. Această rețea poate avea o dispoziție radială, concentrică, longitudinală, transversală sau longitudinal-transversală, în funcție de sistemul stradal al localității. Sistemul mixt sau combinat îmbină sistemele precedente, asigurând optimul sub aspectul îmbunătățirii microclimatului și realizării ambientului plăcut, asigurând o mai bună funcționalitate în ansamblul ecosistemului. Acest sistem este cel mai frecvent întâlnit.

La cultivarea plantelor din flora spontană în spațiile verzi trebuie de avut în vedere asigurarea unor condiții pedoclimaterice corespunzătoare zonei de origine a speciilor respective.

Luând în considerare faptul că propunem de a fi cultivate în spațiile verzi și unele specii care sunt rare sau pe cale de dispariție, nu recomandăm cultivarea acestor plante spontane prin recoltarea lor direct de la sursă, devastând suprafețele respective, ci mai cu seamă recoltarea de semințe și obținerea unor culturi pe baza semănării lor.

Material și metode

Obiectul cercetărilor îl constituie speciile cu valoare ornamentală din flora pădurilor Republicii Moldova. Studiul cuprinde cercetări în teren, în cadrul cărora a fost evaluată abundența speciilor ornamentale supuse studiului în conformitate cu metoda descrisă de Braun-Blanquet [1]. Această metodă scoate în evidență cantitatea de indivizi ale unei specii în limitele unei suprafețe de probă (1 m²), care este egală cu numărul de exemplare ale unei specii dintr-o fitocenoză. Treptele acestei scări sunt prezentate prin cifre care au următoarea semnificație: 5 – indică un interval al gardului de acoperire de 75–100%, 4 – de 50–75%, 3 – de 25-50%, 2 – de 10-25%, 1 – de 1-10%.

Pe lângă descrierea abundenței și cea sumară a tasonului, înscrinem datele noastre privind fenologia, posibilitățile de înmulțire, particularitățile ornamentale (ale frunzelor, florilor și fructelor), valorificarea în diferite domenii (medicinale, melifere, comestibile, furagere, eterooleaginoase, tanante, bactericide, insecticide, homeopatice etc.), iar pentru unele specii propunem metode de plantare industrială și aplicarea combinațiilor cu alte specii în sensul corelației perioadei de înflorire și armonizării culturilor.

Răspândirea speciilor pe teritoriul Republicii Moldova este prezentată conform indicatorilor (Gheideman, 1986), iar în ce privește răspândirea lor generală s-a luat ca bază „Flora Republicii Populare Române”, (vol.II, III) și „Flora Republicii Socialiste România” (vol.XI).

În cele ce urmează vom prezenta speciile de plante vernale cu însușiri ornamentale care pot fi introduse în spațiile verzi.

Rezultate și discuții

După o iarnă lungă și înzăpezită, plantele vernale din flora spontană ne încântă privirea creându-ne o dispoziție sufletească favorabilă care ne tonifică sau fortifică activitatea organismului. În condițiile Republicii Moldova, primele plante care înfloresc în prima jumătate a lunii martie sunt: *Anemonoides nemorosa* (L.) Holub., *A.ranunculoides* (L.) Holub., *Viola alba* Bess. și altele. În lunile aprilie-mai numărul speciilor de plante care prezintă interes ornamental crește, fiind prezentate de: *Gagea lutea* L., *Hepatica nobilis* Mill., *Convallaria majalis* L., *Iris pumila* L., *Ornithogalum baucheanum* (Kunth.)Aschers, *O.fimbriatum* Willd., *Primula veris* L., *Scopolia carniolica* Jacq. etc..

Aceste specii și altele, deși au o perioadă scurtă de vegetație și înflorire, au mărimi de la 3 cm până la 50 cm și flori de la 1,5 cm până la 3 cm, neavând concurență și, fiind plantate în grup, creează efecte vizuale majore.

Cercetările noastre demonstrează că speciile indicate sunt de perspectivă pentru a fi cultivate în spațiile verzi publice sau private. Având în vedere faptul că majoritatea plantelor analizate sunt incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova și a țărilor adiacente, se va exclude prelevarea materialului săditor (bulbi, rizomi) din natură. Semințele se vor colecta doar în locuri de răspândire mai largă a speciei și se vor înmulți în condiții dirijate, cu aplicarea stimulatoarelor. De preferat sunt metodele biotehnologice de reproducere. Materialul săditor obținut se va folosi la restabilirea resurselor naturale ale plantelor vulnerabile, care vor fi plantate și în parcuri, grădini publice și private sau pentru plantare în amenajări floricole de diferit tip.

În cele ce urmează vom prezenta unele specii de plante vernale din flora spontană cu însușiri ornamentale.

***Anemonoides nemorosa* (L.) Holub.** – Păștiță silvicolă, fam. *Ranunculaceae* Juss. Plantă erbacee perenă cu rizom orizontal. Tulpina erectă de 6-30 cm înălțime, glabră sau glabrescentă. Flori solitare de 2,5-4 cm în diametru, albe la exterior, deseori roz-liliachii, glabre, de circa 2 cm în lungime. Fructe nucule, multiple, ovate, lungi de 4-4,5 mm, pubescente. Înfloresc în lunile III-IV. Specie eutrofă, mezofilă. Înmulțire: prin semințe (aprilie – august), despărțirea tuberculilor sau prin diviziunea tufei.

Stațiunea: sub coronamentul pădurilor de carpen și fag-stejar. Formează grupuri mari, rar crește solitar.

Răspândire în țară: partea centrală și de sud, zona pădurilor de stejar și tufărișuri [2].

Răspândire generală: specie circumpolară, cu caracter euroasiatic [3].

Utilizare: la decorarea parcurilor și grădinilor, în amestec cu florile galbene ale Păștiței ranunculoide (*Anemonoides ranunculoides*) poate alcătui minunate covoare vegetale primăvăratice din parcuri și zone umbrite. Sunt potrivite pentru resălbăticire – cortinele formate în subarboret nu au nevoie de îngrijire sau întinerire. În unele zone ale României se cultivă ca plantă ornamentală timpurie. Formele horticole se deosebesc printr-o înflorire mai îndelungată, prin prezența florilor mai mășcate, involte sau semiinvolte, cu nuanțe pastelate: roz, mov, azuriu sau gălbui. Este toxică.

***A.ranunculoides* (L.) Holub.** – Păștiță ranunculoidă. Plantă erbacee perenă, înaltă de 15-40 cm, cu rizom orizontal, brun. Frunzele bazale lipsesc sau după înflorire rămâne numai una. Flori 1-2, rareori mai multe (3-5),

lung pedunculat. Floarea de 1,5-3 cm în diametru, de obicei cu 5 foliole, de culoare galben-aurie la exterior ușor pubescente. Fructe nucule lungi de 4-6 mm, scurt păroase și alungit rostrate. Înflorește în lunile III-IV. Specie mezotrofă, mezofilă. Înmulțirea se realizează prin semințe (aprilie-august) sau rizomi.

Stațiunea: prin păduri, poiene, liziere. Crește solitar sau difuz, în timpul înfloririi poate forma un covor compact. Abundența 2-3.

Răspândire în țară: regiunea Prutului de Nord și de Sud, Codrilor, pădurea de gârneț din dreapta și stânga Nistrului [2].

Răspândire generală: specie circumpolară, cu caracter euroasiatic [3].

Utilizări: în decorarea parcurilor și grădinilor. Portul scund al plantei indică utilizarea ei în grupuri compacte, pentru crearea covoarelor vegetale, în rocarii sau prim-plan în mixbordere, în special în zonele cu semiumbră. Se cultivă în România ca plantă ornamentală timpurie de primăvara, mai ales în parcuri. Plantă otrăvitoare, cu efect narcotic. Conține o substanță astringentă, vezicantă, corectivă – anemonolul [3].

***Convallaria majalis* L.** – Lăcrimioară-de-mai, fam. *Convallariaceae* Horan. Plantă erbacee perenă cu tulpina floriferă, care apare simultan sau după înfrunzire, situată lateral, înaltă de 15-25 cm, cu flori puternic și plăcut mirositoare. Rizom alungit, orizontal, repent, ramificat de 5-7 mm în diametru. Frunze 2-3 bazale, lung pețiolate, care depășesc inflorescența. Fructul – bacă roșie de 10-12 mm în diametru. Înflorește în lunile IV-V. Specie mezotrofă, mezofilă. Înmulțirea: prin semințe și diviziunea rizomilor.

Stațiune: în pădurile de stejar, carpen și de tei – frasin – stejar. Crește dispers sau uneori formează pâlcuri sau predomină în învelișul ierbos. Abundența 2-3.

Răspândire în țară: regiunea Prutului de Nord și de Sud, Codrilor, în pădurea de gârneț, fluviul Nistru (dreapta și stânga), pădurea Rădoaia [2].

Răspândire generală: Europa, Asia temperată, America de Nord [4].

Întrebunțări: plantă medicinală, frecvent cultivată în parcuri și grădini pentru frumusețea florilor cu miros plăcut. Experimentată în cultură începând cu prima jumătate a sec. XVI. Se cultivă în aer liber în locuri puțin umbroase, pe soluri ușoare, adânc lucrate, bine îngășate și umede. Se poate cultiva pe terenuri în pantă, locuri umbroase, umede. Este ideală pentru formarea curtinelor. Nu este potrivită pentru rabate și mixbordere, deoarece poate deveni agresivă, eliminând alte specii din compoziții. Se asortează cu floarea-vântului, căldărușele, mierea ursului, ferigile. Mulți preferă transplantarea exemplarelor din flora spontană, dar formele horticole sunt mai expresive, fiind obținute forme cu flori involte, cu flori roz, cu frunze variegat. De asemenea, se poate forța pentru înflorire în timpul iernii. Se folosește în arta florală, foarte căutată pentru buchetele de mireasă. Se folosește și în parfumerie. Cultură toxică, utilizată uneori în medicina populară și în farmaceutica oficială. Adesea se întâlnește resălbăticită.

***Gagea lutea* L.** – Scânțeuță galbenă, fam. *Liliaceae* Juss. Specie erbacee perenă cu tulpina glabră, comprimată, înaltă de 15-35 cm. Bulbul vertical, ovoidal, lung de 9-22 mm, solitar, rareori însoțit de bulbili tineri, foliași sau afili. Frunza bazală glabră, lat liniară, plană, lungă de 15-40 cm și lată de 7-12 mm. Inflorescența – cimă umbeliformă cu 3-7 flori, lungi de 12-20 mm. Foliolele perigonale pe partea superioară galbene, pe cea inferioară verzi cu marginile galbene, glabre, lanceolate sau ovate lanceolate. Capsula obovată sau subrotundă, lungă de 7-8 mm, având 6,5-11 mm în diametru. Înflorește în luna a IV-a. Specie eutrofă, mezofilă. Poate fi înmulțită prin bulbi. Experimentată în cultură.

Stațiunea: se întâlnește prin pădurile de stejar, carpen, de tei – frasin – stejar, sub coronament și liziere, tufărișuri și defrișări. Abundența 2-3.

Răspândire în țară: în toată țara [2].

Răspândire generală: Europa, Turcia, Federația Rusă, Siberia și Orientul Îndepărtat [4].

Utilizare: poate fi cultivată prin parcuri și grădini. Preferă solurile nisipoase. Specie medicinală și meliferă. Bulbii sunt comestibili, iar frunzele se pot folosi în salate de primăvară. În medicina populară decoctul din bulbili se utilizează în tratarea edemelor, astmului bronșic și ca cicatrizant. În amenajările peisajere se poate include în rocarii și alpinarii sau poate fi folosită în decorarea peluzelor.

***Hepatica nobilis* Mill.** – Popâlnic nobil, fam. *Ranunculaceae* Juss. Plantă erbacee perenă cu tulpină înaltă de 5-25 cm. Rizom vertical, oblic sau orizontal, cu rădăcini abundente. Frunze radicale numeroase, cu limbul trilobat. Tulpina neramificată cu o floare de cca 2 cm în diametru. Nucule numeroase, alungite, pubescente, cu cioc scurt. Înflorește în luna a IV-a. Specie mezotrofă, mezofilă. Se înmulțește prin rizomi și semințe.

Stațiunea: în păduri umbroase, îndeosebi pe pante calcaroase. Crește în grupe mărunte. Abundența 2.

Răspândire în țară: Prutul de Nord. Specie inclusă în Cartea Roșie a Republicii Moldova [2].

Răspândire generală: Europa, Orientul Îndepărtat [4].

Utilizări: Se pretează cel mai bine pentru a fi utilizată ca plantă ornamentală pentru decorarea stâncăriilor, chiar și în condiții de umbră totală. Este potrivită în plantații comune cu alte plante vernale: ghiociei, șofrănei, primule, spânzul, pecetea-lui-Solomon, hostele ș.a. Deși au o creștere destul de lentă, cortinele de popâlnic formează frumoase covoare vegetale, rămânând decorative și după înflorire. Nu au nevoie de îngrijiri speciale.

***Iris pumila* L.** – Stânjenel scund, fam. *Iridaceae* Juss. Plantă perenă cu rizom ramificat și articulat, de 0,8-1,6 mm în grosime. Tulpina floriferă scundă, în partea inferioară cu 5 frunze, dintre care 3 lungi de 47-80 mm și 2 crescute din primul internod. Tubul perigonului lung de 5-7 cm cu petale mari, galbene-verzui sau galbene-palid. Stamine lungi de 2 cm, cu antere de lungimea filamentului. Fructe lungi de 3-4(5) cm, la început ovoidal-trigone. Semințe ovate, lungi de 3-7 mm, la unul din vârfuri foarte ascuțite. Își păstrează capacitatea de germinare 10-12 și mai mulți ani. Înfloreste în lunile IV-V. Specie oligotrofă, xeromezofilă, subtermofilă. Se înmulțește prin diviziunea rizomilor (primăvara sau toamna), prin bulbi sau bulbili (septembrie – octombrie), prin semințe, într-un substrat nisipo-argilos, permeabil.

Stațiunea: prin poiene, pante înierbate și terenuri de stepă, în soluri nisipoase și lutoase. Formează grupuri și aglomerații. Abundența 1-2.

Răspândire în țară: Codrii, păduri de gârneț, Budjac [2].

Răspândire generală: nordul Peninsulei Balcanice, Austria, România, Ucraina, Crimeea, Caucaz, sudul Rusiei, Europa asiatică de Sud, Serbia, Asia mică. Experimentată în cultură [5].

Utilizare: în parcuri și grădini, unde pot forma cortine întregi, în borduri, rabate, rocarii și alpinarii și ca plante pentru planul întâi în mixbordere. Sunt potrivite și pentru flori tăiate.

***Lunaria rediviva* L.** – Lopătea renașcentă, fam. *Brassicaceae*. Plantă erbacee perenă cu rizom gros, cu cicatrici de la tulpinile din anii precedenți. Tulpina înaltă de 30-140 cm, cilindrică sau puțin muchiată. Frunze mari, lung pețiolate, adânc cordate. Inflorescență – racem cu flori purpurii-mov sau albe, erecte, cu peduncul lung de 10-15 mm. Fruct siliculă până la 5 cm lungime, comprimată, plană, eliptică sau oblongă. Semințe riniforme, aripate, late de 7-10 mm. Înfloreste în lunile IV-VI. Specie mezotrofă, mezohigrofilă. Înmulțire: prin semințe, în orice tip de pământ de grădină, permeabil.

Stațiunea: sub coronamentul pădurilor de fag, de carpen și fag. Abundența 0,1-1%.

Răspândire în țară: Codrii, specie inclusă în Carte Roșie a Republicii Moldova și a țărilor adiacente [2].

Răspândire generală: Europa, Siberia de Vest. Specie adventivă în America de Nord [6].

Utilizare: în parcuri și grădini, în platbande, mixbordere, grupate sau răzleț, ca flori tăiate, în arta florală, în stare proaspătă sau uscate. Experimentată în cultură datorită frunzișului bogat și silculelor persistente, mari, decorative. În unele locuri este introdusă în cultură. Semințele sale sub numele de *semina violae graecae* au fost folosite în farmacie.

***Ornithogalum boucheanum* (Kunth.) Aschers** – Lușcă, fam. *Hyacinthaceae* Batsch. Plante erbacee perene, înalte de 20-50 cm, solitare sau în grup. Bulbi verticali sau oblici, ovoidal trunchiați, cei floriferi lungi de 18-35 mm și cu diametrul de 9-30 mm, situați la o adâncime de 8-15 cm. Bulbi puțini sau numeroși, lungi de 8-20 mm și lați de 4-8 mm, germinând în al doilea an, încă fixați de bulbul principal. Frunze 3-5(6) verzi sau glabrescente, lat liniare, netede, lungi de 20-40 cm și late de 8-15 cm. Tulpina lungă de 20-40 cm, netedă. Inflorescența – racem îngust, cilindric, la maturitate unilaterale, lungi de 9-15 cm, cu 3-6-12 flori de formă variabilă (după fază). Capsula mare, pendulă, lat ovoidală sau eliptică, lungă de 15-20 mm și de 10-15 mm în diametru, cu 6 coaste. Semințe incomplet mature – verzi-brunii, cele mature – negricioase sau brune-închis, de 2,5-3,5 mm. Înfloreste în lunile IV-V. Specie mezotrofă, xeromezofilă.

Satațiunea: în păduri luminoase, plantații de salcâm, tufărișuri, printre arbuști, terenuri stepice. Abundența 1-2.

Răspândire în țară: regiunea Prutului de Sud, dreapta fluviului Nistru, partea de sud a Bugeacului [2].

Răspândire generală: Balcani, România, Ucraina, Caucaz, coasta Mării Negre, Asia Mică [5].

Utilizare: în parcuri și grădini, în borduri, mixbordere, stâncării, în amenajări peisagere.

***O.fimbriatum* Willd.** – Celnușă fimbriată, fam. *Hyacinthaceae* Bastch. Plantă erbacee perenă cu gâtul bulbului mai mult sau mai puțin alungit, ovoidal, lung de 10-25 mm, solitar, uneori câte 2-3, fără bulbili, de origine vegetativă. Tulpina lungă de 3-10 cm, cu partea inferioară adâncită în pământ aproape până la inflorescență. Frunze 2-4, uneori până la 9, cu partea aeriană depășind de 2-3 ori inflorescența, lungi de 10-25 cm și late de 2-10 mm, liniare. Inflorescența cu 3-20 flori cu pedicelii lungi de 6-30 mm glabri, uneori pubescenti.

Flori lungi de 11-18 mm, inodore sau slab odorate, extinse în stea la deplină înflorire. Capsula înainte de dehiscență ovoidală sau elipsoidală, lungă de 7-16 mm și de 6-14 mm în diametru. Semințe brune-închis sau negre, mate, globuloase, lungi de 1,5-2,5 mm. Înfloreste în lunile IV-V. Specie mezotrofă, xeromezofilă.

Stațiunea: pe pante stepice și în tufărișuri. Abundența 1-2.

Răspândire în țară: Codrii, pădurea de gârneț, Bujeac [2].

Răspândire generală: Peninsula Balcanică, România, Ucraina, Federația Rusă, Crimeea, Asia Mică [5].

Utilizări: plantă cu înflorire timpurie și cu frunze albiciose pubescente, poate fi folosită ca decor pentru peluză în parcuri și grădini. Experimentată în cultură.

Primula veris L. – Aglică vernală, fam. *Primulaceae Vent.* Plantă erbacee perenă, înaltă de 15-30 cm cu rizom scurt. Frunze ovate sau alungit ovate, foarte variate, rugoase pe margini, crenate sau ondulate, pe partea inferioară pubescente. La înflorire lungi de 4-7cm și late de 3-6 cm. Pedunculii floralii lungi de 1-2cm. Caliciu campanulat pronunțat, muchiat, albicios sau gălbui, lung de 8-20 mm. Corola mirositoare, galbenă, aurie. Capsula elipsoidală, lungă de 6-10 mm, cu pereți subțiri. Semințe de 1,5-2 mm în diametru. Înfloreste în lunile IV-V. Specie mezotrofă, mezofilă.

Stațiunea: pajiști, fânețe și pășuni însorite, luminișuri de pădure, poiene, liziere, tufărișuri, crânguri, livezi, lunci. Crește difuz sau în grupuri. Abundența 1-2.

Răspândirea în țară: partea de nord și de sud a râului Prut, Codrii, pădure de gârneț, pe partea dreaptă, stângă și de sud a fluviului Nistru [2].

Răspândire generală: Europa Centrală, Asia [7].

Utilizare: se utilizează în farmaceutică ca emolient și expectorant în toate afecțiunile căilor respiratorii și mai ales în tratarea bronșitelor, astmului, tusei, răcelii și virozei. Mai are acțiune sudorifică și diuretică. Se recomandă în tratarea artrozelor, reumatismului, nefritelor, cistitelor etc. Din frunzele tinere se pot prepara salate sau supe vitaminizate. Este apreciată ca plantă ornamentală, ideală pentru decorul de primăvară, fiind cultivată în unele forme hibride. Potrivită pentru jardinere, decorarea balcoanelor și a teraselor, pentru plantare în jurul arborilor și arbuștilor. În mixbordere și alpinarii se va asorta cu muscarii, șofrăneii, narcisele și lalelele. Plantele din flora spontană sunt căutate pentru buchete decorative [4].

Ranunculus auricomus L. – Boglari aurii, fam. *Ranunculaceae Juss.* Plantă erbacee perenă, înaltă de 15-40 cm, cu rizom scurt, vertical și rădăcini fibroase, numeroase. Frunze bazale 4-6 lung pețiolate cu limb rotund, late de 2-5,5 cm. Tulpina cu 1-3 ramuri, cu frunze tulpinale sectate până la bază. Flori de 1,5-2 cm în diametru. Nucule lungi de cca 3 mm, pubescente. Înfloreste în lunile IV-V. Specie mezotrofă, mezohigrofilă. Se reproduce prin semințe, divizarea tufei.

Stațiunea: Luminișuri de pădure, liziere, suprafețe defrișate. Abundența 2-3.

Răspândire în țară: În pădurile de stejar, fag cu carpen, tei cu frasin și stejar. Pe suprafețe defrișate și liziere. Crește solitar. Regiunile Prutului de Nord, Codrilor și a pădurii de gârneț, pe partea dreaptă și stângă a Nistrului [2].

Răspândire generală: Europa de Sud și de Vest, Asia de Sud-Vest [3].

Utilizări: În parcuri și grădini, în rabate, mixbordere, stâncării, alpinarii, pe malul bazinelor acvatice. Sunt ideale pentru borduri și platbande. Se folosesc și în arta florală. Plantă toxică, medicinală.

Scopolia carniolica Jacq. – Mutilică comună, fam. *Solanaceae Juss.* Plantă erbacee perenă cu rizom cărnos, cu numeroase fibre radicale. Tulpina erectă, înaltă de 15-40 cm, spre vârf de obicei 2-3 furcat – ramificată, glabră sau dispers pubescentă, succulentă, spre bază cu frunze sesile. Frunzele tulpinale pețiolate, alungit obovate sau eliptice, lungi de 3-15 cm și late de 3,5-5,5 cm. flori solitare, axilare, lungi de 1,5-2,5 cm. Caliciul albăstrui, campanulat, lung de 9-11 mm, la bază lat de 5-6 mm. Corola tubulos – campanulată, brun-roșcată sau vișiniu-violetă la exterior, brun-gălbuie sau galben-verzuie, lungă de 21-24 mm. Capsula globuloasă, biloculară de 9-10 mm în diametru. Semințe numeroase, riniforme, lungi de 3-4 mm, brune-gălbui. Înfloreste în luna a V-a. Specie mezotrofă, mezohigrofilă.

Stațiunea: în păduri umbroase, unde crește în grupuri sau pe alocuri este dominantă în covorul vegetal. Abundența 2-3.

Răspândire în țară: în partea de nord a râului Prut, Codrii și în partea dreaptă a fluviului Nistru. Se întâlnește rar. Inclusă în Cartea Roșie a Republicii Moldova [2].

Răspândire generală: Europa centrală, meridională și estică, Alpii de sud-est, Ucraina, Belarusia, Estonia, Latvia, Lituania, partea europeană a Federației Ruse și Caucaz [8].

Întrebunțări: plantă toxică. Rizomul servește pentru extragerea atropinei și a altor alcaloizi, ca scopolamina, scopoletina etc, folosite în medicină ca și cei obținuți din mătrăgună. Se cultivă uneori prin grădini ca plantă

decorativă. Este recomandată pentru liziere, în cortine printre arbori și arbuști, în amenajări peisajere, în grădini umbroase și amenajări cu plante medicinale.

Tulipa Biebersteiniana Schult. – Laleaua Bieberstein, fam. *Liliaceae* Juss. Specie erbacee perenă cu bulb lung de 25-40 mm și lățimea de 15-20 mm, solitar, uneori cu stoloni filiformi. Tulpina glabră, de 20-40 cm, frunze 2-3, liniar lanceolate, lungi de 14-20 cm și late de 10-20 mm. Florile galbene, cu miros fin, către sfârșitul înfloririi uneori își schimbă culoarea, luând o nuanță rozee. Pedunculul floral erect sau nutant. Staminele dispuse în două cicluri, cele externe scurte, cele interne mai lungi, de 9-12 mm. Înfloarește în lunile IV – V. Specie mezotrofă, mezofilă.

Stațiunea: se întâlnește prin păduri, tufărișuri, liziere, terenuri de luncă și dealuri însorite. Abundența 0,1-1.

Răspândire în țară: nordul Codrilor, pădurile de gârneț, pe partea dreaptă și stângă a Nistrului [2].

Răspândire generală: pe larg răspândită în cultură în Europa, America, fosta URSS [4].

Utilizări: În parcuri și grădini pentru îmbogățirea decorului de primăvară, în componența mixborderilor (nu necesită replantare anuală), ca flori la ghiveci, ca flori tăiate pentru diferite aranjamente. Se pretează foarte bine în cultura forțată.

Vinca minor L. – Brebenoc minor, fam. *Apocynaceae* Juss. Plantă perenă cu tulpini lignificate spre bază, lungi de până la 1 m și înalte de 10-25 cm. Frunze sempervescente, coriacee, lungi de 2-4 cm. Flori solitare, lung pedunculate. Corola lungă de 20-25 mm, de cca 25-30 mm în diametru, albastră-violetă, mai rar roză sau albă. Foliolă lungi de 15-20 mm cu câte 2-3 semințe [9]. Înfloarește în lunile IV-V (IX). Specie mezotrofă, mezofilă.

Stațiunea: în păduri umbroase, liziere, tufărișuri. Crește în grupuri sau formează masive compacte. Abundența 2-3.

Răspândire în țară: Codrii de Nord, pe partea stângă și dreaptă a Nistrului (rar) [2].

Răspândire generală: Europa, Asia Mică [9].

Utilizare: cultivată în grădini și parcuri ca plantă ornamentală în numeroase forme horticole: cu frunze variegat, cu flori albe, purpurii, azurii sau cu flori involte. Formează covoare dense, care nu necesită îngrijiri speciale, deoarece este rezistentă la secetă și nu admite creșterea plantelor ruderales. Simbolizează dragostea eternă, astfel a ajuns să fie cea mai indicată plantă pentru cimitire. Pe alocuri poate fi folosită pentru a înlocui gazonul.

Viola alba Bess. – Toporaș alb, fam. *Violaceae* Batsch. Plantă erbacee perenă cu rizom gros și stoloni subțiri, ascendenți, neînărădăcinați, adeseori floriferi. Frunze lungi de 1-7 cm, și late de 1-5,5 cm, cele ale stolonilor mai scurte, adesea triunghiulare. Florile parfumate, albe, violacee, roze sau roșii ori pestrițe, de 1-2 cm lungime. Petale obovate. Capsula de 2-3 mm în diametru, sferică, acoperită cu peri retiformi. Înfloarește în lunile III-IV. Specie mezotrofă, xeromezofilă, mezofilă, subtermofilă.

Stațiunea: plantă sciofilă. Se întâlnește sub coronamentul pădurilor de fag cu carpen, mai rar de tei-frasin-stejar. Abundența 1-2.

Răspândirea în țară: Codrii [2].

Răspândirea generală: Europa Centrală și de sud, Caucaz, Asia de Sud-Vest, Algeria [10].

Utilizare: în parcuri și grădini, pe sectoare silvicole, în rabate, platbande, covoare vegetale, alpinarii, pentru decorarea pereților de susținere și a treptelor.

V. odorată L. – Toporaș odorat, fam. *Violaceae* Batsch. Plantă erbacee perenă, înaltă de 5-15 cm, cu rizom gros, cu rozetă de frunze, bogată, verzi-închis, reniforme, cordate sau ovate, mari de 1,5-3 cm lungime. Flori mirositoare, petale de la un violet-închis, mai rar albe, sulfurii, albastre, roșcate, pestrițe, lungi de 1-2,5 cm. Capsula sferică, triedrică sau hexagonală, cu muchii puțin pronunțate, verde sau purpurie. Înfloarește în lunile IV- V. Specie eutrofă, mezofilă, subtermofilă.

Stațiunea: sub coronamentul pădurilor de stejar, fag, carpen și tei-frasin-stejar, în poiene și liziere, în plantații de salcâm. Crește difuz. Abundența 0,1-1%.

Răspândirea în țară: Prutul de Nord și de Sud, Codrii, pădurea de gârneț, pe partea dreaptă și stângă a Nistrului [2].

Răspândire generală: Europa, Asia mică, Siria, Caucaz, până în prezent nu a fost experimentată în cultură [10].

Utilizare: crește în parcuri și grădini, deseori sălbătică, formând pe alocuri covoare vegetale sau cortine. Poate fi plantată în rabate, mixbordere, rocării sau folosită în containere și jardiniere. Este o plantă eterooleginoasă și din cele mai vechi timpuri se folosește în parfumerie.

Concluzii

O sursă de îmbogățire a florei ornamentale o poate constitui flora spontană. Noi am abordat o serie de specii a căror valoare ornamentală este puțin cunoscută și sunt rare sau destul de răspândite în pădurile Republicii Moldova. Avantajul folosirii acestor specii este prezentat prin faptul că se pot reproduce ușor (bulbi, rizomi, semințe), sunt puțin pretențioase la condițiile de climă și sol.

Încă din primele zile ale primăverii, uneori chiar de la sfârșitul lunii februarie, înfloresc specii ca *Anemonoides nemorosa*, *Gagea lutea*, *Tulipa Biebersteiniana*, urmate în lunile aprilie și mai de *Convallaria majalis*, *Iris pumila*, *Ranunculus auricomus*, *Lunaria rediviva*, *Viola odorata*, *Primula veris*, *Ornithogalum fimbriatum* etc.

În general, plantele ornamentale din flora spontană se pot cultiva în funcție de sezon, de etapele de înflorire și de coloritul lor, asigurând o înflorire continuă pe parcursul întregii primăveri, când deseori sunt atracția principală în parcuri și grădini.

Referințe:

1. BRAUN-BLANQUET, J. *Pflanzensoziologie*. Springer Verlag, Ediția III, Wien-New-York, 1964. 865 p.
2. ГЕЙДЕМАН, Т.С. *Определитель высших растений Молдавской ССР*. Кишинев: Штиинца, 1986. 637 с.
3. NYARDY, A. *Flora Republicii Populare Române*. Vol.II. Ed. ARPR, 1953, p.512-514; 520-523; 578-581.
4. ZAHARIADI, C. *Flora Republicii Socialiste România*. Vol.IX, Ed. ARSR, 1966. 876 p.
5. PRODAN I., NYARDY E.I. *Flora Republicii Socialiste România*. Vol.XI, Ed. ARSR, 1966, p.460-467; 345-349; 328-332.
6. NYARDY, E.I. *Flora Republicii Populare Române*. Vol.III, Ed. ARPR, 1955, p.310-313.
7. MORARIU, I. *Flora Republicii Populare Române*. Vol.VII, Ed. ARPR, 1960, p.89-91.
8. CHIȘCĂ, E. *Flora Republicii Populare Române*. Vol.VII, Ed. ARPR, 1960, p.344-345.
9. NYARDY, A. *Flora Republicii Populare Române*. Vol.VIII, Ed. ARPR, 1961, p.483-484.
10. GRINȚESCU, G., GUȘULEAC, M., NYARDY, E.I. *Flora Republicii Populare Române*. Vol.III, Ed. ARPR, 1955, p.558-563; 568-572.

Date despre autori:

Mihai MĂRZA, doctor habilitat în biologie, conferențiar universitar, Facultatea de Biologie și Pedologie, Universitatea de Stat din Moldova.

Natalia CIUBUC, doctor în biologie, lector universitar, Facultatea de Biologie și Pedologie, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: ciubucsm@gmail.com

Natalia BURACINSCHI, lector-asistent universitar, Facultatea de Biologie și Pedologie, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: n.buracinschi@gmail.com

Gheorghe NOVAC, doctorand, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, România.

E-mail: novacgheorghetudor@gmail.com

Prezentat la 26.09.2019